

Konferenční noviny

Slovo úvodem

Vážení kolegové,

jsme velmi rádi, že jste přijali pozvání na naši konferenci v Proseči. Možná, jste si položili otázku, proč Proseč. Roli bezesporu hrálo umístění v nádherném kraji Českomoravské vysočiny, specifický ráz krajiny s průmyslově nedotčenou přírodou, historie či pobyt významných osobností v průběhu času. Toto vše můžeme argumenty podpořit. Historie Proseče sahá do 12. století, ve zdejší sklárně se od roku 1639 vyrábělo i vzácné rubínové sklo. Proslavila se po celém světě výrobou dýmek, více jak 150 let se zde dýmky vyrábí po domácku i průmyslově.

V historii Proseče je spojena i s řadou významných osobností, např. česká spisovatelka Tereza Nováková, která zde bydlela a psala zde romány a povídky. S Prosečí souvisí i osud německých spisovatelů bratrů Mannových. Proseč je centrem mikroregionu Sdružení obcí Toulcovy maštale, s přírodní rezervací Maštale, kde lze navštívit výjimečné pískovcové skalní útvary.

Je zde ale jeden historický i aktuální jev, který souvisí s tématy, které nás oslovují, zajímají, jsou součástí našeho působení – a to je podpora integrace OZP do aktivního života. Tím co ovlivnilo rozhodnutí o místě konání konference je však nejen historie, ale i současnost.

V roce 1957 založila malá skupina lidí se zdravotním postižením "Lidové výrobní a opravářské družstvo invalidů" dnes DIPRO, výrobní družstvo invalidů, s výrobním programem drobných dřevěných výrobků, který dnes zahrnuje výrobky do domácnosti - kuchyňská prkénka, chlebovky, poličky se skleněnými dózami a další doplňky do kuchyní. Tradicí je výroba dřevěných šatních ramínek zubních párátok, spojovacích kolíčků, uzenářských špejlí a napichovátek a dalšího sortimentu. V současnosti družstvo zaměstnává asi 120 zaměstnanců, z nichž více než 50 % tvoří osoby se zdravotním postižením.

Tím rozhodujícím argumentem je ale především firma ERGOTEP PROSEČ, která reprezentuje moderní sociální firmu. ERGOTEP více jak deset let představuje soubor činností, umožňující propojení podnikání (funkčně a sociálně) s možností zaměstnávání všech typů osob se zdravotním postižením a jejich integrace do kolektivu s podporou nástrojů pracovní a sociální rehabilitace.

Vnímám jako inspirující jejich filozofii – „čím kvalitnější byznys, tím větší je možnost sociálního působení firmy. Hlavním cílem není zisk, ale integrace zdravotně znevýhodněných do společnosti“.

*PhDr. Dostál Jaroslav
Předseda spolku*

ASOCIACE PRACOVNÍ REHABILITACE
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah tohoto čísla:

SLOVO ÚVODEM

15 let s pracovní rehabilitací

- Geneze vývoje pracovní rehabilitace a přínos systémových projektů RAP a PREGNET

Mapování podmínek rehabilitace v ČR

- Screening podmínek pracovní, léčebné, sociální a pedagogické rehabilitace v ČR – ukázka z kapitoly mapující prostředí pracovní rehabilitace v letech 2013 - 2015

Role ergoterapeuta v pracovní rehabilitaci

- Úloha, význam a kompetence ergoterapeuta v procesu pracovní rehabilitace

Redakční rada:

PhDr. Jaroslav Dostál – šéfredaktor

Mgr. Petr Džambasov – člen

Bc. Radka Herclíková – člen

Mgr. Jitka Fricová – člen

15. let s pracovní rehabilitací aneb jak to celé začalo...

Začátek naší dlouholeté snahy o rozvíjení konceptu pracovní rehabilitace odstartoval nejprve na místní lokální úrovni a to díky spolupráci s Úřadem práce v Chomutově. Nejprve prostřednictvím prvních komplexních poradenských a motivačně aktivačních programů pro nezaměstnané uchazeče o zaměstnání se zdravotním postižením.

Díky podpoře zainteresovaných partnerů – MPSV ČR, ÚP ČR v Chomutově, Nemocnice Chomutov a Kliniky rehabilitačního lékařství VFN Praha se podařilo před 15 lety (20. 11. 2003) zrealizovat v Chomutově pracovní konferenci s názvem „**Základy ucelené rehabilitace**“ se zaměřením na „ergodiagnostické a rekvalifikační poradenství s regionální působností pro zdravotně postižené uchazeče o zaměstnání a osoby zdravotně postižené.“ Výstupem bylo vytvoření metodického materiálu, který se věnoval problematice začleňování OZP na pracovní trh.

Program konference:	
9.00	Prezence
9.30	Zahájení PhDr. Jaroslav Dostál - vedoucí projektu
	Uvítání JUDr. Prokop Sýkora - ředitel Úřadu práce v Chomutově
10.15	Zaměstnávání občanů se zdravotním postižením PaedDr. Věra Posoldová - vedoucí oddělení specifických podpor zaměstnanosti, MPSV ČR
10.45	Ucelená rehabilitace - co to znamená Prof. MUDr. Jan Pfeiffer DRSc.
11.30	Zaměstnanost jako jedna z priorit kvality života z pohledu lékaře MUDr. Olga Švestková
	Přestávka
12.00	Představení výstupů projektu PhDr. Jaroslav Dostál PhDr. Miroslava Mertová MUDr. Jiří Beran

Proces prolínání zdravotní, sociální a pracovní podpory OZP pokračoval dalším projektem PHARE 2003 „**Cvičná dílna**“ a vyústil v systémový projekt iniciativy EQUAL: **REHABILITACE – AKTIVACE – PRÁCE**. Strategickým cílem projektu bylo navrzení a ověření systémového řešení pracovní rehabilitace s ohledem na specifika regionálních trhů práce. Konkrétně projekt směřoval ke zlepšení přístupů pro usnadnění návratu na trh práce pro osoby se zdravotním postižením a k tvorbě nových postupů umožňujících jejich zaměstnání. Základní strategií projektového přístupu bylo funkční využití ergodiagnostiky v procesu pracovní rehabilitace, tzn. od zavedené negativní rekomandace zdravotního stavu (co daná OZP nemůže) k pozitivní rekomandaci, tak aby se výrazně zvýšila kvalita poradenství a jeho prostřednictvím funkční přístup k pracovnímu uplatnění OZP na volném trhu práce, nebo nabídce specifické rekvalifikace či pracovního zařazení. **Projekt v praxi tak propojil 5 odborných oblastí, které dosud fungovaly odděleně: zdravotnické organizace, poradenské a vzdělávací organizace, úřady práce, osoby se zdravotním postižením a zaměstnavatele.**

Na výstupy RAP navázal systémový projekt MPSV ČR - **Regionální síť spolupráce v pracovní rehabilitaci (PREGNET)**. Záměrem projektu bylo podpořit rozvoj systému pracovní rehabilitace a současně vytvořit funkční systém spolupráce v rámci pracovní rehabilitace na regionálních úrovních (8 vybraných krajů) a jeho následné pilotní odzkoušení. Metodicky standardizovat systém a postupy pracovní rehabilitace v praxi pro jeho následnou plošnou realizaci v rámci celé ČR.

Doprovodným cílem projektu bylo standardizovat posuzování disponibilního pracovního potenciálu prostřednictvím ergodiagnostiky a vybudovat 7 nových ergodiagnostických pracovišť, která navážou na prvních 6 pracovišť, vytvořených v rámci RAP. Tím se ergodiagnostika s 13 specializovanými pracovišti stává dostupnou pro handicapované občany ze všech krajů ČR.

Mapa ergodiagnostických pracovišť v ČR
(stav k 31.5.2018)

Oba projekty v praxi odzkoušely model regionální spolupráce, v níž jsou zapojené subjekty, které pracují s OZP z různých pohledů. Výsledkem je systém umožňující komplexní posouzení pracovních schopností OZP, který umožňuje:

- předejít použití nástrojů APZ, které pro danou osobu nebudou vhodné
- dobrovolným zapojením OZP do procesu pracovní rehabilitace dochází k aktivaci a posílení odpovědnosti klienta samotného.

Individuální přístup byl naprosto zásadním nástrojem napříč celým projektem, vzhledem k tomu, že každá OZP má díky svému zdravotnímu stavu rozdílné pracovní schopnosti, byla od počátku projektu individualizace jediným možným přístupem. Individualizace se promítla do zásadních metodických materiálů. V pracovní rehabilitaci by měly být dodržovány stejné principy individuálního plánování jako v sociálních službách, kde jsou pro tyto účely zhotoveny standardy.

Dlouhodobým cílem Asociace pracovní rehabilitace je **prostupný, včasné zahájený a ve vzájemné součinnosti všech poskytovatelů zabezpečený proces rehabilitace osob se zdravotním postižením**, jehož vrcholným cílem je pracovní začlenění těchto osob. Pracovní rehabilitaci chápeme jako součást uceleného procesu rehabilitace a neustále hledáme cesty, jak zlepšit podmínky při jejím využívání a poskytování.

Od 1. 9. 2016 realizuje APRČR grantový projekt s názvem ROZVOJ ASOCIACE PRACOVNÍ REHABILITACE ČR (reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/99_041/0002246), jehož cílem je vytvářet podmínky pro vzájemnou výměnu poznatků a zkušeností mezi odborníky z oblasti sociální a pracovní integrace OZP. Cílem projektu je rozvíjet kvalitu služeb poskytovatelů pracovní rehabilitace a šířit povědomí mezi odbornou i laickou veřejností o možnostech pracovní rehabilitace.

APRČR dlouhodobě prosazuje myšlenku tzv. „regionálních sítí spolupráce“, neboť právě regionální spolupráce stakeholderů z různých oblastí rehabilitace může zajistit, aby byl rehabilitační proces realizován v souladu s jeho zásadami. **Zveme proto všechny naše členy, ale i zájemce o problematiku začleňování osob se zdravotním postižením k připojení do společných aktivit. Nečlenské organizace mají příležitost prostřednictvím přiložené přihlášky požádat o členství v APRČR. Aktuální seznam našich členů naleznete na <http://www.aprcr.cz/o-asociaci/>**

Mgr. Petr Džambasov, APRČR

Asociace pracovní rehabilitace ČR

Revoluční 22/20, Chomutov 430 01

tel.: 474 333 104

www.aprcr.cz/projekty

ASOCIACE PRACOVNÍ REHABILITACE
ČESKÉ REPUBLIKY

Aktuálně:

Projekt Rozvoj Asociace pracovní rehabilitace po téměř dvou letech realizace spěje úspěšně ke svému závěru (ukončení projektu 31. 8. 2018). V průběhu uplynulých let probíhaly ve všech krajích aktivity, jejichž cílem bylo:

- Podporovat proces pracovní rehabilitace
- Podpora a rozšiřování členské základny
- Prohloubení vzájemné spolupráce mezi regionálními organizacemi působícími v oblasti integrace OZP (včetně subjektů státní správy a samosprávy).

Konkrétně se jednalo o tyto aktivity:

- 1.) Tvorba regionálních sítí spolupráce (14 setkání)
- 2.) Kazuistické semináře zástupců regionálních sítí (42 setkání)
- 3.) Profesní kurzy pro pracovníky v soc. službách - pracovní rehabilitace, ergodiagnostika (28 kurzů)
- 4.) Regionální konference se zaměstnavateli (14 setkání – 6 setkání proběhne ještě v červnu 2018)
- 5.) Tvorba Standardů kvality poskytovatelů pracovní rehabilitačních služeb
- 6.) Vytvoření interaktivní mapy poskytovatelů PR
- 7.) Evaluační zpráva projektu

Celkem proběhlo 98 setkání, workshopů a školení v rámci celé ČR - od Chebu po Zlín...

Náklady na realizaci setkání byly hrazeny z grantového projektu ESF č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/99_041/0002246).

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

V letech 2016 a 2017 jsme se podíleli na výzkumu zadaného MPSV a realizovaného Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí. Na dalších stranách nabízíme ukázkou z kapitoly zabývající se pracovní rehabilitací. S potěšením sledujeme vývoj, který se v této oblasti v posledních dvou letech posunul k výrazně čtenějšímu využívání nástroje pracovní rehabilitace.

SCREENING PODMÍNEK PRACOVNÍ, LÉČEBNÉ, SOCIÁLNÍ A PEDAGOGICKÉ REHABILITACE V ČR

Džambasov P., Dostál J., Kotíková J., Rücker P.

Praha : VÚPSV, v.v.i., 2017
ISBN 978-80-7416-305-0

Anotace:

Věcná a právní úprava poskytování rehabilitace není v České republice jednotná. Cílem studie bylo komplexní zmapování systému rehabilitace v ČR, resp. jeho jednotlivých oblastí v období let 2013 – 2015 a to se zaměřením na léčebnou rehabilitaci, sociální rehabilitaci, pracovní rehabilitaci a rehabilitaci pedagogickou. Studie se zaměřuje na 4 základní aspekty těchto oblastí - institucionální podmínky, personální podmínky, velikost a strukturu cílové skupiny a nákladovost. Součástí studie je vyhodnocení silných a slabých stránek těchto systémů pro zavedení koordinované rehabilitace. Výzkum bude využit jako jeden ze zdrojů dat při přípravě věcného záměru zákona o koordinované rehabilitaci.

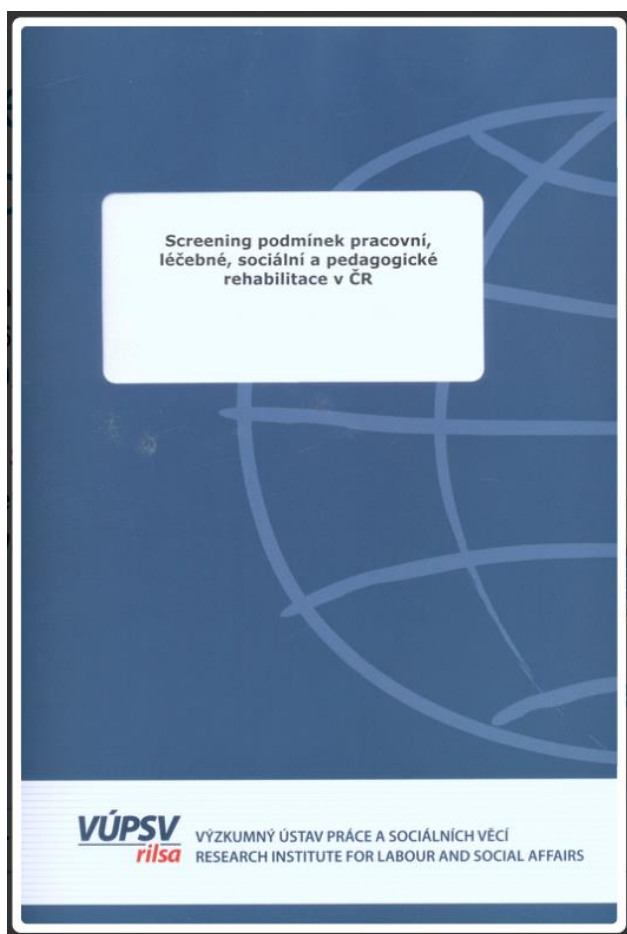
Recenze:

...Výsledky odborné studie lze nesporně využít při nastavení jednotlivých segmentů rehabilitačních služeb a jsou identifikací slabých míst, nad nimiž je vhodné se do budoucna zamyslet.

Ing. Jan Mertl, PhD.

Jde o mimořádnou práci, která v této oblasti chyběla. Téma "rehabilitaci" a jejich koordinace, součinnost, návaznost apod. je předmětem zájmu po mnoho desetiletí (koncepte tzv. ucelené rehabilitace apod.), vyvolávaném čas od času z různých stran a různými subjekty. Zpravidla to nikdy nevedlo k úspěšnému řešení, protože se nenašel dostatek vůle překonat zájmy a potřeby různých subjektů a věcných oblastí. Celkové pojetí řešení tématu vychází z relevantního, zejm. právního fundamentu.

Ing. Petr Víšek

Volně dostupné na:

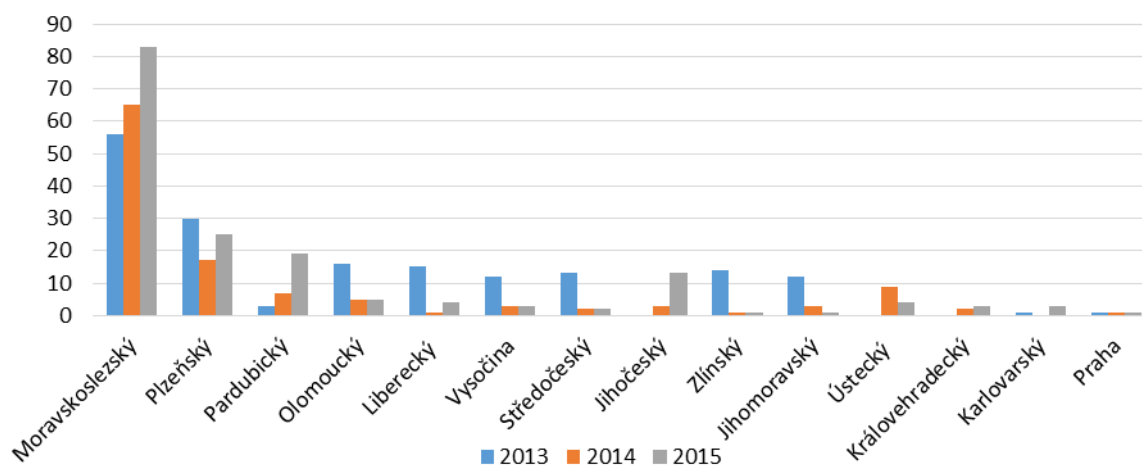
http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_427.pdf

Pracovní rehabilitace

(text byl redakčně krácen – celý text na http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_427.pdf)

Do pracovní rehabilitace bylo v ČR v roce 2015 zapojeno pouze 167 osob. Nejvíce účastníků pracovní rehabilitace bylo zaznamenáno v Moravskoslezském kraji (83 osob, tj. téměř 50 % všech účastníků PR). Nejméně účastníků podalo žádost v Hlavním městě Praha, Jihomoravském a Zlínském kraji (po 1 osobě).

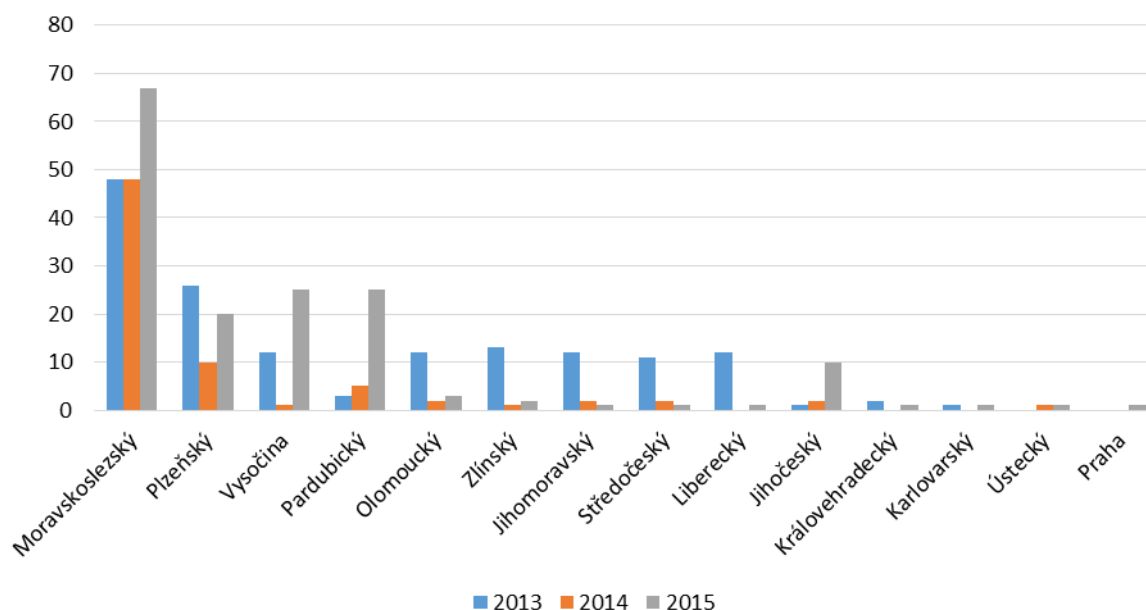
Graf č. 1 Počet přijatých žádostí o pracovní rehabilitaci v letech 2013-2015 v jednotlivých krajích

Zdroj: Generální ředitelství ÚP ČR

Uzavřený individuální plán PR indikuje zahájení některé z aktivit pracovní rehabilitace. **V roce 2015 byla pracovní rehabilitace takto realizována u 159 osob, v roce 2014 u 74 osob a v roce 2013 u 153 osob.** Zajímavostí v této souvislosti je, že počet uzavřených IPPR v letech 2013-2015 v Hlavním městě Praha je 1 (k realizaci aktivity však z nejištěného důvodu nedošlo). Ve sledovaném období byla pracovní rehabilitace obdobně málo využita také v Ústeckém a Karlovarském kraji (shodně 2 IPPR). Průměrná délka trvání jedné pracovní rehabilitace činí 112 dní.

Graf č. 2 Počet uzavřených individuálních plánů pracovní rehabilitace v letech 2013-2015 dle krajů

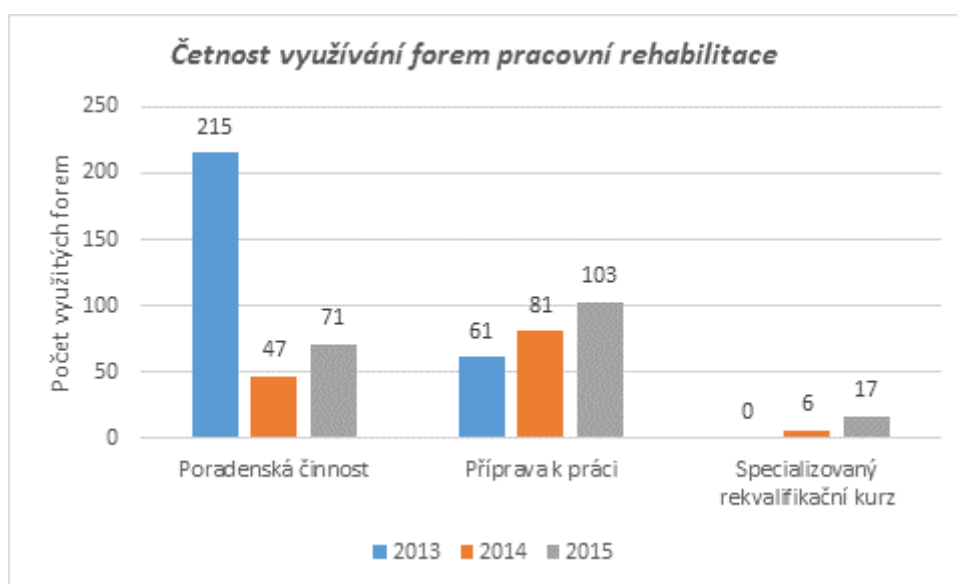
Zdroj: Generální ředitelství ÚP ČR

Pracovní rehabilitace může mít 5 základních oblastí (forem) podpory:

1. poradenskou činnost,
2. teoretickou a praktickou přípravu pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost (příprava na budoucí povolání, příprava k práci, specializované rekvalifikační kurzy),
3. zprostředkování zaměstnání,
4. udržení a změna zaměstnání, změna povolání,
5. vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti.

V rámci výše uvedených forem lze využít celkem 24 různých aktivit PR. V uzavřených IPPR byly v letech 2013-2015 využity pouze aktivity z 2 oblastí podpory - viz Graf č. 20.

Graf č. 3 Četnost využívání pracovní rehabilitace v letech 2013-2015 dle oblastí podpory

Zdroj: Generální ředitelství ÚP ČR

Zatímco aktivity „příprava k práci“ a „specializovaný rekvalifikační kurz“ mají vzrůstající tendenci, četnost využívání „poradenské činnosti“ v pracovní rehabilitaci ve sledovaném období poklesla. Důvodem výrazně vyšší četnosti využití poradenské činnosti v roce 2013 byla realizace systémového individuálního projektu MPSV ČR – PREGNET, která zahrnovala poradenský program a ergodiagnostiku.

Během 3 let bylo v rámci pracovní rehabilitace poskytnuto celkem 601 aktivit (283 x poradenská činnost, 245 x příprava k práci a 23x specializovaný rekvalifikační kurz).

Tabulka č. 1 Aktivity pracovní rehabilitace využité v letech 2013-2015

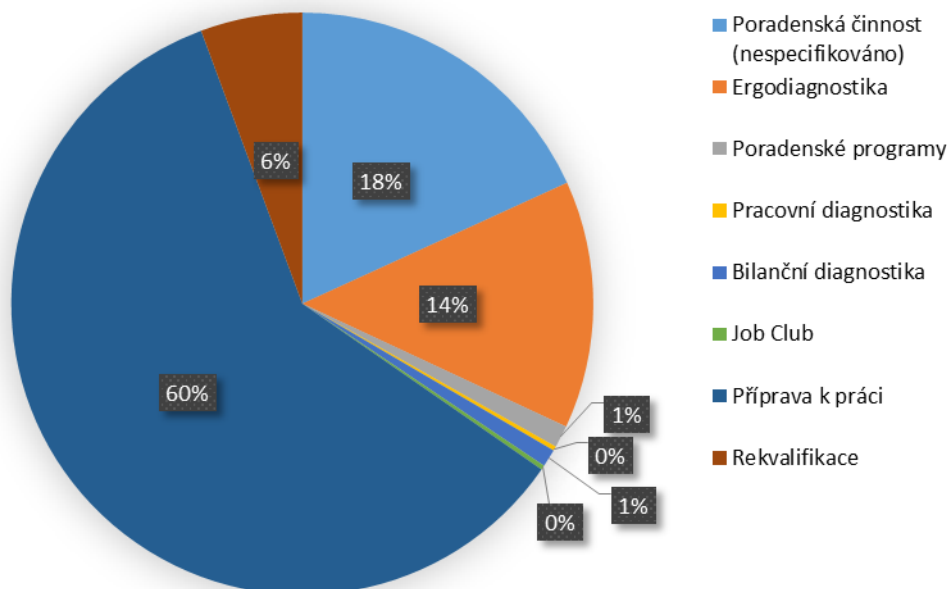
Aktivity v PR 2013 - 2015	Kraje ČR														CELKEM	%
	PLZ	JHČ	HK	OL	ZL	LIB	ÚL	JHM	KV	SČ	MSK	VY	PHA	PAR		
Poradenská činnost (nesp.)	22	5	3	1	2	11	4			1	1	14		10	74	18,20%
Ergodiagnostika	12			12	13	11	1	16		12	63	12			56*	13,80%
Poradenské programy	12			12	14	11		16		12	12	12			5*	1,20%
Pracovní diagnostika								1							1	0,20%
Bilanční diagnostika							1	3							4	1,00%
Job Club								1							1	0,20%
Příprava k práci	52	12	2	3			3		3	1	143			26	245	59,70%
Rekvalifikace	3					2				1	1	11		5	23	5,70%
CELKEM	101	17	5	28	29	35	9	37	3	27	220	49	0	41		

* v roce 2013 proběhly ve vyznačených 8 krajích pilotní poradenské programy s ergodiagnostikou v rámci systémového individuálního projektu MPSV PREGNET pro 96 osob (tzn. mimo běžnou agendu PR). Tito účastníci nejsou v souhrnných počtech uvedeni. Zdroj: Generální ředitelství ÚP ČR

Ve sledovaném období byla v rámci pracovní rehabilitace využívána převážně (cca z 60 %) aktivita příprava k práci. S velkým odstupem druhou nejčastější aktivitou byla poradenská činnost (18 %) a ergodiagnostika (14 %).

V Praze nebyla ve sledovaných letech pracovní rehabilitace využita ani v jednom případě. Minimálně byla využita v Karlovarském kraji (3 aktivity), v Královéhradeckém (5 aktivit) a v Ústeckém kraji (9 aktivit). Většina aktivit pracovní rehabilitace byla realizována v Moravskoslezském (220 aktivit) a Plzeňském kraji (101 aktivit). Tyto 2 kraje se podílí na zabezpečení pracovní rehabilitace v ČR 53,4 %.

Graf č. 4 Využívání jednotlivých aktivit PR v letech 2013-2015

Zdroj: Generální ředitelství ÚP ČR

Shrnutí a závěr

- I když pracovní rehabilitace v ČR věcně a právně existuje od roku 2004, je doposud poskytována pouze omezenému počtu žadatelů - OZP. O pracovní rehabilitaci si v roce 2015 požádalo jen 167 osob. Z dostupných dat nelze zjistit, u kolika osob, kterým byla poskytnuta pracovní rehabilitace, se podařilo získat či udržet vhodné zaměstnání, aby bylo možno zhodnotit přínos pracovní rehabilitace pro OZP.
- Pracovní rehabilitace na ÚP ČR je zajišťována prostřednictvím 19 pracovních úvazků* rozdělených do mnoha „malých úvazků.“ Pracovníci na pozicích koordinátora zaměstnávání OZP a poradce pro pracovní rehabilitaci mají předmětnou pracovní činnost současně jako součást širší pracovní agendy. Pracovní pozice poradce pro PR a koordinátora zaměstnávání OZP nejsou dosud systematizované.
- Provádění pracovní rehabilitace se nerozvíjí v dostatečné míře, protože uchazeči o zaměstnání (OZP) nejsou sami motivováni k provádění pracovní rehabilitace. Současně chybí nebo nejsou využívány postupy směřující k motivování uchazečů o zaměstnání – OZP k vstupu do pracovní rehabilitace nebo vyhledávání OZP, kteří nejsou uchazeči o zaměstnání, ale kterým by pracovní rehabilitace napomohla k udržení nebo návratu na trh práce.
- Nejsou vypracovány časové normy/normativy náročnosti pro jednotlivé formy pracovní rehabilitace a pro jednotlivé činnosti pracovní rehabilitace. Proto není možné vyjádřit se k efektivitě práce každoročně vynakládané ÚP ČR na zabezpečení pracovní rehabilitace ani k ev. potřebě personálního posílení odborných kapacit ÚP ČR, pokud by počty osob, kterým by měla být poskytována pracovní rehabilitace, významně vzrostly.

*v roce 2017 byl zahájen systémový projekt MPSV, který zajistil navýšení personální kapacity ÚP ČR v oblasti pracovní rehabilitace o 99 nových pracovníků na plný pracovní poměr (14 koordinátorů zaměstnávání OZP na všech Krajských pobočkách ÚP ČR a 85 poradců OZP na všech „okresních“ kontaktních pracovištích ÚP ČR).

Více informací na webových stránkách: https://portal.mpsv.cz/upcr/esf/projekty_v_realizaci/celorep/ozp

Role ergoterapeuta v procesu pracovní rehabilitace

Uplatnění ergoterapeuta v systému koordinované rehabilitace je velmi rozsáhlé a jeho vysoký potenciál hraje důležitou roli při prolínání všech oblastí rehabilitace - léčebné, sociální, pedagogické i pracovní. Ani v multidisciplinárním týmu Asociace pracovní rehabilitace ČR (dále jen APR ČR) to není jinak. Ergoterapeut, co by odborný zdravotnický pracovník, zastupuje rehabilitaci léčebnou, v oblasti sociální práce působí v pozici odborného pracovníka a pro oblast zaměstnanosti je pracovním konzultantem.

A právě tato oblast, podpora zaměstnávání osob zdravotním postižením (dále jen ZP) a jejich úspěšná integrace na trh práce, je jedním z hlavních cílů APR ČR. Pro lepší propojenost potřeb a požadavků zaměstnavatelů s možnostmi uchazečů se ZP, zajišťuje APR ČR zhodnocení konkrétního pracovního místa. Audit prováděný kvalifikovaným ergoterapeutem zahrnuje individuální pohled na daný typ práce, zhodnocení ergonomie pracovního prostředí, doporučení na úpravu pracovních postupů či prostředí, ověření pracovního potenciálu uchazeče se ZP a podpory při jeho uplatňování v podmínkách firmy. Konkrétní nabídka pro zaměstnavatele je vždy dle požadavku a s individuálním přístupem k uchazečům se ZP. Například nabízí pomoc s výběrovým řízením uchazečů se ZP v souladu s pracovními podmínkami firmy, s vytipováním vhodných pracovních pozic pro konkrétní uchazeče se ZP i s cíleným výběrem uchazečů se ZP na konkrétní pracovní pozice. Pomáhá při vytváření konkrétní pracovní náplně pro jednotlivé uchazeče ZP, či při individuální úpravě pracovního místa a pracovního prostředí (ergonomie, bezbariérovost).

Ergoterapeut dle požadavků mapuje bariéry znemožňující pracovní začleňování uchazečů se ZP, provádí ergonomické a bariérové šetření interiéru a exteriéru pracoviště i dostupnosti služeb pro uchazeče se ZP (závodní lékař, zaměstnanecká jídelna, spojení MHD, apod). Na žádost je také možné provést ergonomickou analýzu pracovních činností, ergo-screeningové vyšetření osob se ZP k ujasnění vhodnosti vytipované pracovní pozice ke konkrétnímu zdravotnímu omezení, či orientační zhodnocení náročnosti pracovní pozice na psychosenzomotorické funkce. Ergoterapeut dále provádí poradenství v oblasti výběru pracovních kompenzačních pomůcek a prostředků, cíleně navrhuje kompenzační a technické pomůcky k daným pracovním pozicím, a to včetně individuálního zácvičku v jejich využívání. Možná je též podpora při interdisciplinární spolupráci (řešení problematiky uchazeče či zaměstnance se ZP ve vztahu k pracovním místům, provozům, procesům, při komunikaci se zaměstnancem se ZP apod.) a poradenství k návaznosti na další složky (prostředky) rehabilitace, poskytovatele sociálních a zdravotních služeb a organizace zaměstnávající osoby se ZP.

Propojování již existujících nástrojů podpory směřující k integraci osob se zdravotním postižením, vždy s respektem základních principů rehabilitace (včasnost, komplexnost, návaznost a koordinovanost, dostupnost, individuální přístup, multidisciplinární posouzení a součinnost všech poskytovatelů) je úvodním krokem k úspěšnému řešení problémů ve všech oblastech rehabilitace.

Mgr. Jitka Fricová
ergoterapeutka, fyzioterapeutka, pracovní konzultantka
Asociace pracovní rehabilitace ČR, z. s.